

EN DEIA DE MOLT GROSSES

En el Nules de la meua adolescència era molt freqüent sentir sonar des de la mar de Borriana la sirena amb un so greu (mascle, diria jo) d'algun vaixell que demanava l'entrada en el port per carregar taronges. (Quan els valencians començarem a exportar taronges a Europa ho fèrem en vaixell. En el temps de la meua adolescència, el transport terrestre no tenia encara l'exclusivitat que té hui dia; el vaixell continuava fent-se servir).

Influit per este fet, Pasqual Hueso Casaus es guanyà l'epítet de "Pasqual el *barco*", per tal com, quan anava amb el carro a carregar i arribava a la finca, solia dir als collidors, exagerant la nota: "No patiu, que ha arribat el *barco*". Assegurava que ell era capaç de carregar en el seu carro el mateix que carregava un vaixell.

No és que exagerara la nota i prou, és que tenia inventiva i gràcia per a elucubrar, per a improvisar uns muntatges que tenien trellat, encara que ell era una persona que passava per tindre poc de senderi (que estes dos expressions, sent d'una mateixa soca, tenen matisos diferents, ja que la primera se sol aplicar a situacions i la segona, a persones). Explicant-se amb la serietat que el caracteritzava, el puret fort en la boca i la gorra amb la visera més prompte alçada, les seues històries convencien l'interlocutor. Ell mateix s'imbuïa del seu relat, se'l creia i de cap manera admetia que l'altre en dubtara.

Tenia Pasqual certa amistat amb el pare de Vicent Bertomeu, i este i jo de xiquets fruïem temptant Pasqual el *barco* per fer-lo parlar. Recorde que era prou amollar-li: "Vosté, com a caçador, no pareix que haja segut molt bo, ni pareix que haja tingut massa punteria en l'escopeta" perquè ell, pegant voltetes al puret en la boca sense tocar-lo amb la mà, començara:

-Qui, jo...? En la cacera? Només vos diré que anant en el carro pel camí Joan de Mora amunt, fent el reclam del tord, feia que es tiraren els tords al *baral* del carro i tord que es parava, li torcia el coll i el posava a l'aigüera. Fins que la vaig omplir. De punteria en l'escopeta, vos referiré que estant en la muntanyeta del tossal, davant d'una perdiu, al costat, a un parell de metres, hi havia un conill. No em decidia a quin dels dos disparar l'únic tir que tenia l'arma. Si li tirava al conill se m'escapava la perdiu i al contrari. No m'ho vaig pensar més: vaig ficar el dit davant del canó, vaig partir el tir en dos direccions i... les dos peces mortes.

Altres vegades li déiem: "Vosté, *lo* que es diu bona mà p'a llaurar, no en devia tindre, té la monyica prima". Ell no pareixia que necessitara molt de temps per a contestar:

-Mireu, en una ocasió mos vàrem desafiar Paco Ripollés i jo a llaurar recte i, en companyia de testimonis, vàrem anar a la marjal del Rosso en el Bovalar, que té tres-cents metres de llarg. Ferràrem l'aladre i vam esperar que

es fera de nit. Era una nit tancà, sense lluna. Aixina que no teníem punts de referència a on agarrar-mos. És a dir: no n'hi havia més que un, que era un farolet col·locat a la punta de la marjal. Jo, quan digueren: 'va!', li vaig pegar dos palmaetes al coll de l'haca, vaig tirar mà a l'esteva i en l'altra el rastell, vaig dir: 'arre, careta!' i, obrint solc en la vista fixa al farolet que a penes se veia al cap de baix de la marjal, la vaig passar tot *lo* llarga que era. Després li va tocar a Paco i quan va acabar, tots nos gitàrem a dormir en la barraca de bova. Al fer-se de dia, en bon sol, era cosa de vore el solc que jo vaig obrir, recte com un fil, se perdia de vista. El solc que va fer Paco anava de banda a banda de la marjal i prou va fer que no va caure dins del marge. L'haca, que tenia instint p'a evitar-ho. Que si no...

No sempre resultaren intranscendents les seues inventives. Com quan va dir a Fraïsko Clavell: "Si vols garrofes, no t'apures que en Eslida, en cada casa n'hi han... dos barcos".

Ell deia que ho sabia perquè hi pujava a festejar (es va casar amb una xica d'Eslida). Fraïsko va amprar sacs i a l'endemà de matí estava amb el carro enganxat a la porta de casa, a la replaceta, esperant Pasqual per mamprendre el viatge. Es va solsir esperant. El va dessenganyar el seu veí Pepe Aguilar dient-li: "Si t'ho ha dit Pasqual... Jo, què vols que et diga, no li faria molt de cas."

A la postguerra, el tabac estava racionat. Els fumadors havien de traure'l de l'estanc per mitjà d'una *cartilla* de racionament en la *saca* periòdica. En estes circumstancies, pujant un dia Pasqual a festejar a Eslida, es va parar a demanar foc per encendre un puret a un llaurador que estava conreant una horteta. Xarrant amb ell, va vore que este home, endauada en els solquets de panís, tenia plantada alguna tireta de tabac i li va preguntar:

-Això que té plantat vosté allí, és ... *tabaco*?

Massa que ho sabia ell. L'home va dir:

-Sí, ací en totes les hortetes n'hi sol haver... p'a matar el vici, que la quota del racionament és molt curta.

-*Pues* no saben vostés en el compromís en què es posen -li va dir Pasqual-. Açò es paga en presó.

-Home, no serà tant -respongué el llaurador en to preocupat.

-Només li tinc de dir que la fiscalia està hui en Vilavella, demà estarà en Artana, i despús-demà la tenen vostés ací. Però açò és confidencial, no em descobrisca.

Quan es despediren, aquell home va fer córrer la veu prou alarmat i en una jornada van ser arracades i fetes desaparèixer totes les mates de tabac de les hortetes d'Eslida.